

Afstandsleren komt steeds dichterbij

Leren op afstand, interactief onderwijs via videoconferencing, kan een oplossing zijn voor te kleine klassen, vervanging bij ziekte of een groeiend lerarentekort.

Een leerling kreeg één-op-één uitleg bij een practicum, terwijl de docent zich honderd kilometer verderop bevond. Toen onlangs een onderwijsinspecteur zag hoe het werkte, viel hij volgens Benno Hams bijna van zijn stoel van verbazing. Hams, teamleider onderbouw havo/vwo op het Bataafs Lyceum in Hengelo, bedacht samen met medewerkers van de Universiteit Twente in het kader van de Innovatie Impuls Onderwijs (IIO) een systeem waarbij leerlingen via videoconferencing interactief kunnen leren

van een docent die elders voor de klas staat.

‘Ik was met die inspecteur op bezoek op een school in Aalten en het practicum werd gegeven op een school in Zwolle.’

Hams legt uit hoe het werkt.

‘In speciaal

ingerichte lokalen hangt voor en achter in de klas een groot scherm en een camera. De camera achterin filmt de docent en de leerlingen op afstand zien hem op het scherm voor in hun klas. In de afstandsklassen worden de leerlingen gefilmd en de docent ziet hen op het scherm achter in zijn klas. Zo kan een leerling op een andere school een vraag stellen. Deze manier van lesgeven is ideaal bij ‘kleine vakken’ als wiskunde D of klassieke talen, die anders niet meer gegeven zouden worden of in vreemd samengevoegde clusters.’

Goede afspraken

Ook op andere plaatsen is al gewerkt met afstandsleren en videoconferencing. ROC Zeeland en ROC Westerschelde hebben, ondersteund door Kennisnet, een systeem opgezet. In opdracht van Kennisnet heeft Perry den Brok, hoogleraar Onderwijskunde aan de lerarenopleiding van de Technische Universiteit Eindhoven, de effectiviteit van deze vorm van leren onderzocht. Hun conclusie is dat de leerprestaties bij afstandsleren hetzelfde zijn als bij reguliere lessen. ‘Het is dus een effectieve manier van lesgeven, maar er

zitten nog wel wat haken en ogen aan. Deelnemende scholen moeten bijvoorbeeld goede afspraken maken, zodat, als een docent begint met zijn les, ook de klassen die de les op het scherm volgen klaar zitten. Een ander punt is het klassenmanagement. Zodra er ergens een leerling een vraag stelt, verspringt het beeld op het scherm. Als dat veel gebeurt, kan een les erg onrustig worden. En wat ik op de ROC’s gezien heb, is dat het systeem nog niet erg geschikt is voor praktijklessen.’ Groot struikelblok bij dergelijke initiatieven is volgens Hams de techniek. Als docenten zelf voor aanvang van hun les een verbinding tot stand moeten brengen, levert dat vaak problemen op. Bij het IIO-project is daarom gekozen voor een managed videosysteem voor alle zeventien deelnemende scholen. ‘Een extern bedrijf onderhoudt de verbinding waardoor we 24 uur per dag, 365 dagen per jaar een verbinding kunnen krijgen met het gemak waarmee we het licht in het lokaal aan doen.’

Meerwaarde

Op 1 oktober is Den Brok gestart met een vervolgonderzoek naar afstandsleren in het voortgezet onderwijs. ‘In dit onderzoek gaan we vooral kijken naar afstandsleren op managementniveau. Wanneer besluit je nu om wel gebruik te maken van afstandsleren en wanneer niet? Wat kan de meerwaarde zijn?’ Naast vakken met weinig leerlingen kan afstandsleren een oplossing zijn voor vervanging bij ziekte of het voorkomen van onbevoegd lesgeven.

Hams gaat nog een stuk verder. Met de betrokken docenten denkt hij na over aanpassing van de didactiek om nog beter onderwijs te geven. ‘We worden daarin begeleid door de lerarenopleiding van de Universiteit Twente. En daarnaast trainen we docenten bijvoorbeeld in de manier waarop zij voor een camera staan.’

En de inspecteur die in Aalten bijna van zijn stoel viel? Die is aldus Hams volledig overtuigd. ‘De vraag moet voor scholen niet zijn óf ze dit gaan gebruiken, maar wanneer!’ ■

I.L.H. Heijmen-Versteegen, A. J. Marée, & P.J. den Brok, EXMO Project: Future in mobility – Onderzoek naar de inzet van videoconferencing bij POC Zeeland en ROC Westerschelde.

Links naar het rapport en videofilms zijn te vinden op www.didactiefonline.nl

